

Republica Moldova
Curtea Supremă de Justiție

D E C I Z I E

16 septembrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători:

Iulia Sîrcu
Galina Stratulat, Iurie Diaconu,
Ion Corolevschi, Iuliana Oprea

examinînd recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Vidrașcu Alexandra împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind contestarea actului administrativ,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 decembrie 2014,

C O N S T A T Ă :

La data de 03 iunie 2013, Vidrașcu Alexandra s-a adresat în Judecătoria Centru mun. Chișinău cu o cerere de chemare în judecată în ordinea contenciosului administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să includă în stagiul de asigurare realizat de Vidrașcu Alexandra perioada anului 1999 și a lunilor ianuarie - mai 2000 (17 luni) cît și a venitului obținut în aceste perioade, obligarea Casei Naționale de Asigurare să corecteze cuantumul pensiei stabilit la 03.01.2006 din suma de 2306,06 lei în 3119,14 lei, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze pensia și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să stabilească și să achite lui Vidrașcu Alexandra, începînd cu 01.04.2013 pensia lunară în mărime de 8044,96 lei.

În motivarea acțiunii înaintate, Vidrașcu Alexandra a indicat că, începînd cu data de 03 ianuarie 2006, i-a fost stabilită pensia pentru limita de vîrstă, în cuantum de 2306,06 lei. Din discuțiile cu alte colege, care au activat și ele în calitate de notari, a observat că aceștia beneficiau de pensii în cuantum mai mare.

La fel, reclamanta a menționat că, bănuind că este vorba despre o greșeală de calcul, a solicitat explicații de la CTAS Buiucani, căreia i-a solicitat eliberarea copiilor din dosarul de pensionare. La data de 12 aprilie 2013, ca rezultat al demersului depus în scris, după mai multe încercări, a obținut copiile actelor din dosarul de pensionare, ce i-au fost expediate prin scrisoarea CTAS nr. X-01/09-2556 din 09.04.2013.

Analizînd aceste documente cît și calculele ce au stat la baza determinării vechimii în muncă noi și a vechimii totale, a constatat că stagiul asigurat a fost

diminuat cu un an și 5 luni, anul 1999 și perioada ianuarie - mai 2000, nefiind luate în calcul.

A indicat Vidrașcu Alexandra că, în contradictoriu cu aceasta, în documentele deținute de CTAS se regăsea Certificatul privind calcularea și achitarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat, eliberat de CTAS Centru la 07 februarie 2006, din care rezultă că în anul 1999 ei, în calitate de notar, i-au fost calculate contribuții de asigurări sociale în cuantum de 3593 lei și au fost achitate contribuții pentru aceeași perioadă în sumă de 3593 lei, iar în perioada ianuarie - mai 2000 au fost calculate și achitate contribuții în cuantum de 2561 lei din venitul declarat de 256 132 lei.

Astfel, potrivit actului de verificare privind calcularea și achitarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat pe BN „Vidrașcu Alexandra”, întocmit de responsabilul CTAS s. Centru și contabilul biroului, parte componentă a dosarului de pensionare, baza de calcul a contribuțiilor de asigurări sociale de stat pentru asigurarea notarului în anul 1999 a constituit 359 299 lei, iar contribuții pentru asigurarea notarului au fost calculate în sumă de 3593 lei, iar pentru perioada ianuarie - mai 2000: venitul 256 132 lei, iar contribuții 2561 lei, care au fost achitate integral.

Susține reclamanta că, aceste calcule se regăsesc și în darea de seamă privind calcularea, utilizarea și achitarea cotelor de asigurare socială de stat pentru trimestrul II a. 2000, care a fost prezentată CTAS Centru și IFS Centru la data de 10 iulie 2000, ce a fost înregistrată și reflectată în sistemul de evidență a contribuțiilor de asigurări sociale de stat, fiind accesibilă funcționarilor la calcularea și determinarea pensie.

La 19 aprilie 2013, Vidrașcu Alexandra a înaintat o cerere prealabilă către CNAS, căreia i-a solicitat includerea în calcul a stagiului omis cât și a sumelor venitului asigurat din care au fost achitate contribuțiile de asigurări sociale corespunzătoare, cu stabilirea corectă a pensiei și efectuarea recalculării corespunzătoare a pensiei noi stabilite, însă, prin răspunsul nr. 11-03/04-3360 din 17 mai 2013, recepționat la data de 20 mai 2013, pârâta i-a comunicat că refuză să efectueze această recalculare, deoarece în anul 1999 și primele 5 luni ale anului 2000 notarii erau obligați să achite nu doar 1% din sumele obținute, ci suplimentar încă 10%, care nu au fost achitate de către aceasta, motiv pentru care, la stabilirea pensiei nici anul 1999 nici primele 5 luni ale anului 2000 nu i-au fost incluse în calcul.

Consideră Vidrașcu Alexandra că, acțiunile Casei Naționale de Asigurări Sociale sunt ilegale și aceasta, cunoscând încă la data examinării actelor prezentate, despre faptul că a achitat contribuțiile de asigurări sociale de stat pentru anul 1999 și 5 luni ale anului 2000, urma să i-a în calcul aceste perioade cât și sumele achitate, fiind obligată să-i stabilească pensia din toate veniturile din care au fost achitate contribuții de asigurări sociale precum și toate perioadele asigurate.

Menționează reclamanta că, la determinarea salariului asigurat, urmau a fi incluse veniturile declarate și obținute în anul 1999 în sumă de 359 299 lei și în perioada ianuarie - mai 2000, și prin urmare, începând cu data de 03 ianuarie 2006 urma să-i fie stabilită și achitată corect pensia pentru limita de vîrstă în mărime de 3119,14 lei.

Avînd în vedere indexările și majorările ce au avut loc în perioada anilor 2006 - prezent, s-a admis o restanță la plăți în cuantum de 152627,60 lei, reclamantei Vidrașcu Alexandra urmează să-i fie achitată suma restanței în mărime de 152627,60 lei, iar începînd cu 01 aprilie 2013, urmează a-i fi stabilită și achitată lunar pensia în mărime de 8044,96 lei.

A solicitat Vidrașcu Alexandra instanței de fond: obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să includă în stagiul de asigurare realizat de Alexandra Vidrașcu

perioada anului 1999 și a lunilor ianuarie - mai 2000 (17 luni) cât și a venitului obținut în aceste perioade în cuantum de 359 299 lei și corespunzător - 256132 lei; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să corecteze cuantumul pensiei stabilite la 03 ianuarie 2006 din suma de 2306,06 lei în 3119,14 lei; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze pensia pentru limită de vîrstă din cuantumul nou stabilit în mărime de 3119,14 cu indexarea corespunzătoare a acesteia pentru perioada 03 ianuarie 2006 - 01 aprilie 2013, cu achitarea sumei restante în cuantum de 152 627, 60 lei; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să stabilească și să achite acesteia, începînd cu 01 aprilie 2013 pensia lunară în mărime de 8044,96 lei.

Prin hotărîrea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 26 iunie 2013, acțiunea înaintată de Vidrașcu Alexandra a fost admisă integral. A fost recunoscut ca ilegal refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale să includă în stagiul de asigurare realizat de Alexandra Vidrașcu perioada anului 1999 și a lunilor ianuarie - mai 2000 (17 luni) cât și a venitului obținut în aceste perioade în cuantum de 359 299 lei și corespunzător - 256132 lei; a fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să corecteze cuantumul pensiei stabilite lui Alexandra Vidrașcu la 03.01.2006 din suma de 2306,06 lei în 3119,14 lei; a fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze pensia pentru limită de vîrstă lui Vidrașcu Alexandra din cuantumul nou stabilit în mărime de 3119,14 lei cu indexarea corespunzătoare a acesteia pentru perioada 03.01.2006 - 01.04.2013, cu achitarea sumei restante în cuantum de 152 627,60 lei; a fost obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să stabilească și să achite lui Alexandra Vidrașcu începînd cu 01 aprilie 2013 pensia lunară în mărime de 8044,96 lei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 04 decembrie 2013, a fost admis apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, a fost casată hotărîrea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 26 iunie 2013, cu restituirea cauzei spre rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Ca urmare a rejudecării, Curtea de Apel Chișinău prin decizia sa din 16 decembrie 2014 a respins apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale și a menținut hotărîrea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 24.04.2014.

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a conchis că motivele invocate de apelant nu și-au găsit reflectare de fapt în probele acumulate la materialele dosarului, argumentele formulate în cererea de apel sunt neîntemeiate.

Totodată, instanța de apel a indicat că, prima instanță a dat o apreciere obiectivă și justă probelor administrate, a constatat și elucidat pe deplin toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii și corect a aplicat normele de drept material și procedural și în consecință a adoptat o hotărîre legală și întemeiată.

Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat recurs prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 decembrie 2014 și a hotărîrii instanței de fond din 24 aprilie 2014 cu adoptarea unei noi hotărîri prin care acțiunea înaintată să fie respinsă ca neîntemeiată.

În motivarea cererii de recurs, recurenta a invocat că instanțele au încălcat și au aplicat eronat normele de drept material, nu au constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii și au apreciat arbitrar probele la dosar.

Potrivit art. 440 alin. (2) CPC, recursul înaintat de Casa Națională de Asigurări Sociale a fost considerat admisibil și transmis spre examinare într-un complet din 5 judecători.

Potrivit art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în instanța de apel și verificând, în limitele invocate în recurs, legalitatea deciziei atacate, Colegiul conchide că recursul declarat urmează să fie admis, pornind de la următoarele.

Conform art. 445 alin (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să-l admită și să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit consideră că instanța de apel a judecat apelul cu aplicarea eronată a normelor de drept material, situație ce impune rejudecarea cauzei, or, eroarea respectivă nu poate fi înlăturată de instanța de recurs.

Potrivit materialelor cauzei, Colegiul constată că, la 03 iunie 2013, Vidrașcu Alexandra a înaintat cerere de chemare în judecată în ordinea contenciosului administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale solicitând, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să includă în stagiul de asigurare realizat de Alexandra Vidrașcu perioada anului 1999 și a lunilor ianuarie - mai 2000 (17 luni) cât și a venitului obținut în aceste perioade în cuantum de 359 299 lei și corespunzător - 256132 lei; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să corecteze cuantumul pensiei stabilite la 03 ianuarie 2006 din suma de 2306,06 lei în 3119,14 lei; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze pensia pentru limită de vîrstă din cuantumul nou stabilit în mărime de 3119,14 cu indexarea corespunzătoare a acesteia pentru perioada 03 ianuarie 2006 - 01 aprilie 2013, cu achitarea sumei restante în cuantum de 152 627, 60 lei; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să stabilească și să achite acesteia, începînd cu 01 aprilie 2013 pensia lunară în mărime de 8044,96 lei.

Instanța de fond a admis integral acțiunea, soluție menținută de instanța de apel care, a respins apelul declarant de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră ilegală decizia instanței de apel, or aceasta este fondată pe circumstanțe care de fapt nu au fost stabilite de instanțe și ca rezultat s-a admis o interpretare și aplicare eronată a normelor de drept material.

Astfel, Colegiul constată că instanța de apel a menținut soluția instanței de fond și a recunoscut ca ilegal refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale să includă în stagiul de asigurare realizat de Alexandra Vidrașcu perioada anului 1999 și a lunilor ianuarie - mai 2000 (17 luni) cât și a venitului obținut în aceste perioade în cuantum de 359 299 lei și corespunzător - 256132 lei; a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să corecteze cuantumul pensiei stabilite lui Alexandra Vidrașcu la 03.01.2006 din suma de 2306,06 lei în 3119,14 lei; a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să recalculeze pensia pentru limită de vîrstă lui Vidrașcu Alexandra din cuantumul nou stabilit în mărime de 3119,14 lei cu indexarea corespunzătoare a acesteia pentru perioada 03.01.2006 - 01.04.2013, cu achitarea sumei restante în cuantum de 152 627,60 lei; a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să stabilească și să achite lui Alexandra Vidrașcu începînd cu 01 aprilie 2013 pensia lunară în mărime de 8044,96 lei.

Instanța de recurs consideră o astfel de concluzie eronată din următoarele considerente.

Colegiul constată că, instanțele au admis anularea unui act administrativ (în speță Decizia de stabilire a pensiei dnei Vidrașcu Alexandra care este din data de 03 ianuarie 2006), ignorând verificarea tuturor aspectelor ce țin de respectarea termenului de prescripție prevăzut de Legea contenciosului administrativ.

Or, reține Colegiul că, de către recurent a fost invocat expirarea termenului de prescripție pentru contestarea actului administrativ stabilit la art. 14 al Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10.02.2000 care prevede că persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege printr-un act administrativ, va solicita printr-o cerere prealabilă, autorității publice emitente în termen de 30 zile de la data comunicării actului, revocarea în tot sau în parte a acestuia, în cazul în care legea nu dispune altfel, precum și faptul că a fost încălcat și termenul de adresare în instanța de judecată care este prevăzut la art. 17 al aceleiași Legi.

În acest sens, Colegiul constată că, decizia CTAS Buiucani, contestată de intimată, prin care a fost stabilită pensie reclamantei/intimate a fost emisă în anul 2006.

Astfel, Colegiul, reieșind din materialele dosarului, atestă că, intimata la data de 03.06.2011 a depus în adresa CNAS o cerere privind corectitudinea calculării pensiei (f. d. 109), la care i s-a dat răspuns la data de 01.07.2011 (f.d. 110).

Reieșind din cele constatate, Colegiul relevă că instanțele ierarhic inferioare nu au verificat atât declarația intimatei Vidrașcu Alexandra care susține că ea nu s-a adresat la 03.06.2011 cu cerere la CNAS în care ar fi invocat faptul incorectitudinii stabilirii pensiei acesteia și un răspuns la această cerere nu a primit, cât și afirmațiile CNAS privind existența unei cereri prealabile adresată de către intimată în 2011. Or aceste circumstanțe au incidente directe asupra respectării termenului de contestare a actului administrativ de către intimată.

Astfel, Colegiul consideră că instanța de apel urmează să se expună asupra respectării termenului de prescripție de către intimată, prin prisma temeiurilor invocate în adresările către CNAS din 27 mai 2011 și din 19 aprilie 2013 și a răspunsului CNAS din 07.11.2011.

Instanțele au admis reexaminarea dreptului la pensie a intimatei, ignorând prevederile inserate în art. 33 (1) lit. a) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat care stipulează că, reexaminarea drepturilor la pensie se efectuează în cazul apariției unor circumstanțe noi referitoare la stagiul de cotizare, venitul asigurat, ce au avut loc pînă la acordarea drepturilor la pensie or, intimata urma să verifice care sunt circumstanțele noi invocate de către intimată referitor la stagiul de cotizare.

Colegiul constată că, instanțele au admis integral acțiunea pornind de la calculele prezentate doar de reclamantă, fără a ține cont de obiecțiile CNAS vis-a-vis de sumele de bani pretinse.

Astfel, Colegiul constată că instanțele au dispus stabilirea unei pensii în mărime de 8 563 lei 86 bani, începînd cu 01.04.2014 și achitarea diferenței pensiei pe parcursul a 9 ani (2006-2014) de la stabilirea dreptului la pensie, fără a se expune în textul hotărîrilor asupra tuturor termenilor de prescripție expirați precum și cum a ajuns la cuantumul unei pensii de 8 563 lei 86 bani lunar.

Respectiv, Colegiul se expune critic asupra aprecierilor date de instanțe care decid că, intimatei urmează ai fi stabilită pensie începînd cu 03.01.2006 în mărime de 3119, 14 lei, iar începînd cu 01.04.2014 pensie în sumă de 8563,86 lei, punînd la bază

doar calculele intimatei, ori instanța de judecată și-a depășit atribuțiile, aceasta neavând competență la stabilirea, calcularea și recalcularea pensiilor. La caz, competența instanței se poate reduce doar la obligarea organului specializat în domeniu să realizeze calculele în cauză și să stabilească termenele de calcul a pensiei și a diferențelor la aceasta.

Colegiul reține ca just și argumentul din recurs, conform căruia, instanțele au lasat fără apreciere proba invocată de CNAS care a fost Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 10-6-08/130-686 din 15.03.1999 (prezent la materialele cauzei la foaia dosarului 121-122) publicată în Monitorul Oficial nr. 45-47/83 din 06.05.1999 care era adresată Inspectoratelor fiscale de stat teritoriale, Ministerului Justiției, Uniunii Notarilor din Republica Moldova, și prevedea modalitatea detaliată a modului de calculare a impozitelor și contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, astfel notarilor, care desfășoară activitate profesională, tariful contribuțiilor urmează a fi utilizat conform punctului j) al Anexei Nr. 1 la Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 1999 nr. 231-XIV din 23.12.1998, pentru notari însuși și pentru angajații lor (pentru ceilalți agenți economici, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare-31% din fondul de retribuire a muncii și alte recompense).

Aplicabile în speță sunt doar legile care reglementează raporturile de stabilire și achitare a pensiei, nu și Legea notariatului. Astfel că odată ce la data stabilirii pensiei, în anul 2006, existau reglementări legislative privind stagiul de cotizare și calcularea stagiului de cotizare (art. 5, 6 (4) din Legea nr. 156 din 14.10.98 privind pensiile de asigurări sociale de stat), instanțele urmau să se conducă de aceste norme de drept. Mai mult, Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 1999 nr. 231-XIV din 23.12.1998 cuprindea reglementări ce țin de tarifele cotelor de asigurare socială de stat pentru categoriile de persoane care aveau alte venituri decât salariile, categorii în care se încadrau și notarii, având alte venituri decât salariile. Întru executarea acestor norme legale, Ministerul Finanțelor al RM a emis Ordinul nr. 10-6-08/130-686 din 15.03.1999 (prezent la materialele cauzei la foaia dosarului 121-122) publicată în Monitorul Oficial nr. 45-47/83 din 06.05.1999 care era adresată Inspectoratelor fiscale de stat teritoriale, Ministerului Justiției, Uniunii Notarilor din Republica Moldova, și prevedea modalitatea detaliată a modului de calculare a impozitelor și contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii. Respectiv, actul normativ în cauză fiind publicat în Monitorul Oficial, are putere obligatorie pentru toate categoriile de persoane vizate.

Astfel, instanța de recurs concluzionează că soluția instanței de apel este ilegală.

În acest sens, Colegiul menționează că, în decizia instanței de apel nu au fost stabilite cu certitudine circumstanțele ce au importanță pentru soluționarea cauzei, nefiind luate în considerație probele prezentate, totodată fiind ignorate normele de drept material și aspectele specificate de recurenta-apelantă în apel, or acestea nu se regăsesc în aprecierile instanței de apel.

Respectiv, Colegiul constată că instanța de apel nu s-a expus asupra aspectelor ce țin de respectarea termenului de prescripție pentru contestarea actului în contencios administrativ, calcularea și recalcularea justă a cuantumului pensiei și stabilirea corectă a termenelor de calcularea a pensiei și a diferențelor neachitate la aceasta.

Având în vedere cele constatate, întru garantarea tuturor drepturilor procesuale în mod egal tuturor participanților la proces, drept garantat prin prevederile art. 6 CEDO, conducându-se de prevederile art. 432 alin. (2) CPC al RM, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

constatînd o eroare judiciară care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, a conchis admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 decembrie 2014 și remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel în alt complet de judecători.

La rejudecarea pricinii, instanța urmează să țină cont de omisiunile indicate în prezenta decizie, să verifice toate circumstanțele ce prezintă importanță pentru soluționarea corectă a litigiului, să aprecieze sub toate aspectele, complet și obiectiv, conform exigențelor art. 130 CPC, probele administrate în dosar și, în dependență de situația stabilită, să adopte o hotărîre legală și întemeiată.

Ținînd cont de cele indicate, conform art. 445 alin. (1) lit. c) al Codului de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

D I S P U N E:

Se admite recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 16 decembrie 2014, în pricina civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Vidrașcu Alexandra împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind contestarea actului administrativ și cauza se remite la rejudecare în instanța de apel în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,

Judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Diaconu

Ion Corolevschi

Iuliana Oprea